แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

Guidelines for the Development of Innovative Teaching and Learning Management of Small Schools under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 1

แพรเนื้อทอง สามพันธ์*
ดร.สิน งามประโคน**
ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก 2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก 3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีระหว่างการวิจัย เชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 226 คน ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูสอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนด้านสื่อการสอน และด้านการประเมินผล ตามลำดับสภาพการใช้นวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์สภาพปัญหาของนวัตกรรม 2) กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนา 3) กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา 4) กำหนดคุณลักษณะของนวัตกรรม 5)

* นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
E-mail. pra.jai2524@gmail.com
** รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Received: March 07, 2022 **Revised:** December 27, 2023 **Accepted:** December 28, 2023

ขั้นตอนวิธีการพัฒนา 6) การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ 7) วางแผนพัฒนานวัตกรรม 8) ตรวจสอบและทดลองนวัตกรรม 9) สรุปและประเมินผลการพัฒนา

3. แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีดังนี้ คือ โรงเรียน ขนาดเล็กควรเลือกเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง การเรียนการสอนควรนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยใช้การจัดการเรียนการเรียน และใช้ในการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, นวัตกรรม, การจัดการเรียนการสอน

Abstract

The objectives of this research are;1) to study the state of teaching and learning management in small schools, 2) to study development methods in teaching and learning management in small schools, and 3) to propose guidelines in development of teaching and learning management in small schools under the Office of Phra nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 1. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected by questionnaire from 226 samples and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were obtained by in-depth interviews with experts and analyzed by content analysis.

The results of the study showed that:

1. The opinion on the state of teaching and learning management in small schools under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 1 was at a high level totally. The highest level was on curriculum, followed by instructional media and evaluation respectively.

2. The development methods in teaching and learning management in small schools under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 1 consists of; 1) Problem analysis, 2) Development framework, 3) Development objective, 4) Innovative attribute, 5) development process, 6) Learning innovation design, 7) Innovation development plan, 8) Innovation check and test, and 9) Conclusion and evaluation.

3. The guidelines in development of teaching and learning management in small schools under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 1 are as follows; educational innovation and technology should be implemented, teaching and

learning management system should be based on modern media and technology, and the measurement and evaluation should be relevant to learning activities.

Keywords: Development, Innovation, Teaching Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 ได้เน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง สามารถนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้ “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงได้ พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยกระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคม และส่วนรวม” มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา (4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียน การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม

ศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545, 2545, หน้า 25.) การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ (Knowledge based society) และเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based economy) ซึ่งมีผลให้การบริหารจัดการศึกษาไทยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขัน และความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ได้ค้นหาวิธีการบริหารจัดการและนวัตกรรมต่างๆ มาช่วยแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยจากการสำรวจนวัตกรรมการพัฒนาโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ และโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” เป็นอีกโครงการที่มุ่งเน้นยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนทุกแห่งในการคิดค้น สิ่งใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีมาก่อนหรือเคยมีบ้างแล้วแต่นำมาปรับปรุง และพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่มีคุณภาพเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

นวัตกรรมทางการศึกษาในอดีตมักถูกพัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในด้านการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน การพัฒนาครูให้สามารถนำรูปแบบของนวัตกรรมทางการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุด เรียนรู้จากสภาพจริงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอ เนื้อหาโดยส่วนใหญ่จึงเปลี่ยนแปลงไป กระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนต้องกำหนดใหม่ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สอดรับความต้องการ ความสามารถความสนใจ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องร่วมกันก้าวไปสู่สัมฤทธิผลของการศึกษาและการพัฒนาคน บทบาทของผู้สอนต้องเป็นผู้จัดการที่คอยควบคุม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร ในขณะที่ผู้เรียนต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้รับเป็นผู้แสวงหาและเรียนรู้ด้วยการคิดด้วยการปฏิบัติอย่างแท้จริงไม่ใช่จดจำ เพียงอย่างเดียว

การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆได้มีนักคิดให้แนวคิดดังนี้ โทมัส ฮิวซ์ ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรมเป็นการนำวิธีการใหม่ๆมาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้วโดยมีขั้นตอนตามลำดับ คือ การคิดค้น การพัฒนา และนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา นวัตกรรมทางการเรียนการสอนเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคมทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ จำนวนมากทั้งใน การเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม รวมไปถึงสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นตัวกลางหรือช่องทางถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ รวมไปถึงประสบการณ์จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน และ

ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสื่อการเรียนก็นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนผู้สอนได้แสดงบทบาท และเกิดความเข้าใจ ในวิชาที่เรียนที่สอนกันได้มากขึ้น

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ว่าจะมีนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน แนวทางหรือวิธีการใดบ้าง ที่จะนำมาพัฒนาไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กสร้างความภาคภูมิใจแก่ครูและบุคลากรในการมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเป็นทางเลือกสำหรับโรงเรียนหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นจากครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 226 คน และใช้งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นงานวิจัยสนับสนุนเชิงปริมาณ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งหมด 74 โรงเรียน จำนวน 548 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งหมด 74 โรงเรียน 226 คนแต่เนื่องจากว่าครูโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนไม่เท่ากัน จึงใช้วิธีการสุ่มเลือกกลุ่มหาขนาดตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามตารางสำเร็จรูป R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (R.V. Krejcie และ Morgan อ้างใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560, หน้า 49.) และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ครู จำนวน 226 คน ใช้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

เชิงปริมาณ

1. ศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี วารสาร ตำราเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. สร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบเนื้อหานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และแบ่งเครื่องมือวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นครูเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ วิจัยและงานเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิจัย

3. ติดต่อประสานกับหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ขอหนังสือนำไปขออนุญาตแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

4. นำไปดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. เชิงปริมาณ

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่รวบรวมมากลับมา ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์แบบสอบถาม บันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงรหัส (Coding Form) ในโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการวิจัยโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความถี่ (Frequency)ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม

4. ข้อคำถามข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยจะทำการจัดประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

เชิงคุณภาพ

1. ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ได้จาการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒินำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปประเด็นในการหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ต่อไป

2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของข้อสัมภาษณ์โดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูสอนโรงเรียนขนาดเล็ก

ครูสอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้งหมด 74 โรงเรียน จำนวน 226 คน ครูโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูหญิง จำนวน 245 คน และเป็นครูชาย จำนวน 82 คน ครูมีอายุ 26-30 ปี จำนวน 89 คน ครูมีอายุ 31-35 ปี จำนวน 50 คน ครูมีอายุ 36-40 ปี จำนวน 38 คน ครูมีอายุ 41 ปี ขึ้นไป จำนวน 26 คน และครูมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 23 คน ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 254 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 63 คน และต่ำกว่าต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน ครูมีประสบการณ์การสอน 11-15 ปี จำนวน 82 คน ครูมีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี จำนวน 53 คน มีประสบการณ์การสอน 16-20 ปี จำนวน 50 คน ครูมีประสบการณ์การสอน 21-25 ปี จำนวน 27 คน ครูมีประสบการณ์การสอน 26 ปี ขึ้นไป จำนวน 24 คน และครูมีประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร ครูความคิดเห็นต่อสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูโรงเรียนขนาดเล็กจัดหานวัตกรรมนำมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก ครูนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาพัฒนากระบวนการการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้เรียนและนำนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างมีความหลากหลายเพื่อนำใช้บันทึกข้อมูลหลักสูตรของโรงเรียนขนาดเหล็กให้มีความพร้อมนำไปใช้ตามลำดับความสำคัญของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ครูความคิดเห็นต่อสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูใช้นวัตกรรมทาง Online ในรูปแบบ google meet จัดการเรียนการสอน สนทนาเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เรียนรู้ ผ่านระบบ Online สามารถใช้สนทนาบทเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้ตามต้องการในการเรียนรู้และสอนผ่านระบบ Online Video สามารถใช้สนทนาบทเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้ตามต้องการในการเรียนรู้ ตามลำดับความสำคัญของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

นวัตกรรมด้านสื่อการสอน ครูความคิดเห็นต่อสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการสร้างเครือข่ายนวัตกรรมสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เข้าสู่บทเรียนในการสร้างแรงจูงใจ นักเรียนได้เรียนรู้ ครูมีการใช้สื่อนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยทันกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันให้นักเรียนและครูใช้สื่อนวัตกรรมช่วยทำให้ผู้เรียน

เข้าใจเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตามลำดับความสำคัญของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

นวัตกรรมด้านการประเมินผล ครูความคิดเห็นต่อสภาพการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นวัตกรรมสามารถทำนายผลของผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติในระดับที่เกณฑ์กำหนด มีนวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือวัดผลประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ตามที่ครูระบุไว้และคุณภาพของนวัตกรรมสามารถวัดผลประเมินผลตรงตามความต้องการการเรียนรู้ของนักเรียน ตามลำดับความสำคัญของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร โรงเรียนควรกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรม โดยการวิเคราะห์นวัตกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ในการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ สร้างคุณลักษณะนวัตกรรม การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ การตรวจสอบ ทดลองนวัตกรรมการเรียนรู้และสรุปการประเมินผลการเรียนรู้ตามคุณลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้

2. นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน โรงเรียนควรออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายในการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโดยการปรับทัศนคติของผู้เรียน และตัวแปรทางนวัตกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3. นวัตกรรมด้านสื่อการสอน โรงเรียนควรพิจารณาถึงหลักการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ให้อยู่พื้นฐานขององค์ปะกอบนวัตกรรม โดยเฉพาะองค์ความกลมกลืน ความสมดุล ความเป็นเอกภาพ ในการถ่ายทอดข้อมูลของผู้สอนไปยังกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจนเพื่อเป็นการดึงดูดหรือเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน

4. นวัตกรรมด้านการประเมินผล โรงเรียนควรพิจารณาความมีประสิทธิภาพของนวัตกรรม ที่นำมาใช้ประเมินผลให้ตรงตามเป้าหมายการวัดผลการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดที่เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและสถานการณ์การเรียนรู้นวัตกรรมที่พัฒนาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และโรงเรียนควรนำผลไปปรับใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และในด้านนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนควรนำไปใช้จัดการเรียนการได้เลย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินวิจัยเรื่อง การบูรณาการนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่สู่การเรียนรู้แนวพุทธศาสตร์ในการสร้างสรรค์กระบวนทัศน์การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่

2. ควรดำเนินวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกันของการจัดการเรียนรู้

3. ควรดำเนินวิจัยเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ระหว่างครูและนักเรียน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกอย่างสร้างสรรค์ และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ควรดำเนินวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของออนไลน์สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมยุคดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ต่อไป

บรรณานุกรม

กมลลักษณ์ โพธิอรุณพัชญ์, “แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562), บทคัดย่อ.

จารุวรรณ นาตัน, “นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก”, วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตสาขา การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร,2556), บทคัดย่อ.

นิพนธ์ กินาวงศ์, หลักเบื้อต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิฆเนศ, 2533), หน้า 72.

พระสารัตน์ ฐตปุญโญ (เลี้ยงศรี), “แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (2560-2579) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2563), บทคัดย่อ

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545, กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานหราฟฟิก, 2545), หน้า 25.

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์, เทคนิคและวิธีการสอนวิชาชีพ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2527), หน้า 110.

สุราษฎร์ พรมจันทร์, ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค, ฉบับปรับปรุง, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2550), หน้า 15.

Arterbury, Elvis Hug , ‘Teacher Utilization of Media Service Provided by the Regional Education Service Centers in Texas”, Dissertation Abtracts International, 32,3 (March1972): A.

R.V. Krejcie และ Morgan อ้างใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS, พิมพ์ครั้งที่ 17, (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์, 2560), หน้า 49.

Rogers, E.M., Diffusion of Innovations. New York: Free Press. Retrieved, [online], source: from books.google.co.th: https://books.google.co.th/books.P12 .[12 July 2021].